

Vestfold
og Telemark
revisjon

Samfunnsansvar

Delecto

Eierskapskontroll og Forvaltningsrevisjon | Kragerø kommune

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	5
1.1. Kontrollutvalgets bestilling	5
1.2. Problemstilling og kriterier/revisjonskriterier	5
1.3. Avgrensning.....	5
1.4. Metode og kvalitetssikring	6
1.5. Uttalelse fra eierrepresentant og selskap.....	7
2. Om Delecto	8
3. Problemstilling 1 – eierskapsmelding	10
3.1. Revisjonskriterier	10
3.2. Om kommunens eierskapsmelding.....	11
3.3. Revisors vurdering - eierskapsmelding.....	13
3.4. Konklusjon problemstilling 1	14
4. Problemstilling 2 – oppfølging av eierskapsprinsippene	15
4.1. Revisjonskriterier	15
4.2. Om kommunens eierstyring.....	18
4.3. Tiltak for oppfølging av eierskapsprinsipper	20
4.4. Kommunens oppfølging av Delecto	20
4.5. Konklusjon problemstilling 2.....	25
5. Problemstilling 3 – selskapets samfunnsansvar	26
5.1. Revisjonskriterier	26
5.2. Om Delectos samfunnsansvar	29
5.3. Konklusjon problemstilling 3.....	35
6. Konklusjoner og anbefalinger	36
6.1. Konklusjoner.....	36
6.2. Anbefalinger.....	37
Litteratur og kildereferanser	38
6.3. Vedlegg.....	39

Sammendrag

Denne rapporten handler om følgende problemstillinger:

- 1) Har Kragerø kommune en eierskapsmelding i samsvar med kommuneloven?
- 2) Har Kragerø kommune rutiner for oppfølging av eierskapsprinsippene om samfunnsansvar, og har kommunen fulgt opp samfunnsansvaret overfor Delecto AS/ Delecto Kompetanse AS?
- 3) Har Delecto/ Delecto Kompetanse AS med datterselskap etterlevd sentrale krav og forventninger innen samfunnsansvar?

Konklusjoner

Eierskapsmelding

Kragerø kommune har en eierskapsmelding som er vedtatt i 2016. Eierskapsmeldingen er foreløpig ikke vedtatt av kommunestyret i inneværende valgperiode, slik kommuneloven krever. Eierskapsmeldingen har per oktober 2022 ikke det innhold som den etter kommuneloven skal ha innen utgangen av valgperioden. Kommunen har planlagt å legge frem revidert eierskapsmelding for kommunestyret rundt februar 2023.

Eierskapsmeldingen og informasjon om eierskapet er ikke lett tilgjengelig for befolkningen og ansatte i kommunen.

Eierstyring

Kommunens eierstyringsprinsipper inneholder klare forventninger om at kommunens selskaper skal ivareta samfunnsansvar. Det er likevel få tiltak fra kommunens side for å sikre at forventningene innfris.

Forventningene i eierskapsmeldingen om samfunnsansvar er ikke gjort forpliktende for Delecto gjennom den selskapsvise eierstrategien, vedtekter eller vedtak i generalforsamling. Kommunen har heller ikke etterspurt rapportering fra Delecto om hvordan disse føringene ivaretas.

Delecto - samfunnsansvar

Delecto (konsernet) har i stor grad etterlevd sentrale krav og forventninger innen samfunnsansvar, både når det gjelder arbeidsgiverpolitikk, etikk, varsling og når det gjelder kommunens føringer om effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Vi ser imidlertid enkelte svakheter og forbedringsmuligheter:

De etiske retningslinjene omtaler ikke sanksjoner, slik KS anbefaler. Retningslinjene er ikke revidert etter konserndannelsen.

Det er uklart om Delecto er forpliktet til å følge reglene om offentlige anskaffelser eller ikke. Dette må vurderes konkret for hvert av de to selskapene i konsernet. En slik vurdering er av stor betydning for å fastslå hvilket handlingsrom Delecto har når det skal gjøres anskaffelser.

Dersom anskaffelsesreglene gjelder, er vår vurdering at Delecto ikke har tiltak som sikrer at reglene blir fulgt ved andre anskaffelser enn ved rammeavtaler. Delecto har ikke obligatoriske rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter, eller andre tiltak for å sikre samfunnsansvar i egne anskaffelser. Planene for utbedring av bygningsmassen legger heller ikke opp til at anskaffelsesreglene skal følges.

Anbefalinger

Til kommunen:

Vi anbefaler Kragerø kommune å utarbeide og vedta i kommunestyret en eierskapsmelding i samsvar med kommuneloven § 26-1 og anerkjente eierstyringsprinsipper innen utgangen av 2023. Fremtidige eierskapsmeldinger bør behandles tidlig i hver valgperiode, slik at de er styrende for kommunens eierstyring.

Informasjon om virksomheten i selskapene bør gjøres lett tilgjengelig i samsvar med kommuneloven § 4-1.

Kommunen bør treffe tiltak som sikrer at eierskapsmeldingen blir fulgt bedre opp.

Kommunen bør treffe tiltak for å sikre at kommunens forventninger til selskapene blir forankret i eierorganet gjennom vedtekter eller annen behandling, og formidlet til styrene. Kommunen bør tilstrebe systematisk og aktiv dialog for å formidle og følge opp kommunens forventninger.

Til Delecto:

Delecto bør vurdere å tilpasse de etiske retningslinjene til konsernet, og vurdere om sanksjoner ved brudd skal omtales i de etiske retningslinjene.

Delecto bør sørge for en dokumentert avklaring av om regelverket for offentlige anskaffelser gjelder for Delecto Kompetanse AS og/eller datterselskapet Delecto Arbeidsinkludering AS.

Dersom anskaffelsesreglene gjelder for hele eller deler av virksomheten, bør Delecto treffe tiltak for å sikre lovpålagte rutiner og lovlig praksis for alle anskaffelser.

Horten, 10.10.2022

1. Innledning

1.1. Kontrollutvalgets bestilling

Eierskapskontrollen/ forvaltningsrevisjonen er bestilt av kontrollutvalget i Kragerø kommune i sak 34/21. Reglene om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap står i kommuneloven § 23-2, første ledd bokstav c og d, jf, § 23-3, § 23-4 og § 24-2, og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

1.2. Problemstilling og kriterier/revisjonskriterier

Rapporten handler om følgende problemstillinger¹:

1. Har Kragerø kommune en eierskapsmelding i samsvar med kommuneloven?
2. Har Kragerø kommune rutiner for oppfølging av eierskapsprinsippene om samfunnsansvar, og har kommunen fulgt opp samfunnsansvaret overfor Delecto AS/ Delecto Kompetanse AS?
3. Har Delecto/ Delecto Kompetanse AS med datterselskap etterlevd sentrale krav og forventninger innen samfunnsansvar?

De to første problemstillingene handler om eierskapskontroll, hvor fokuset er kommunens arbeid med eierstyring og å sikre en tydelig eierdialog om samfunnsansvar. Problemstilling nr. 3 er en forvaltningsrevisjon, hvor vi ser på selskapets/konsernets arbeid med å etterkomme eiers føringer og aktuelle lovkrav.

Revisjonskriteriene² er hentet fra relevante lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kriteriene framgår under hver problemstilling.

1.3. Avgrensning

Vi har undersøkt perioden 2020 til høsten 2022.

Samfunnsansvar kan romme mange og omfattende temaer. Ut fra ressurs hensyn har vi vært nødt til å avgrense undersøkelsen til følgende:

- Om konsernet har en aktiv og god arbeidsgiverpolitikk i samsvar med kommunens føringer
- kommunens eierstyringsprinsipp 1 og 2 som omhandler temaer knyttet til samfunnsansvar
- etiske retningslinjer
- rutiner for varsling av kritikkverdige forhold
- rutiner for effektiv ressursbruk ved anskaffelser

¹ Vedtatt prosjektplan i KU i sak 3/22 hadde kun to problemstillinger. Problemstilling 1 inngikk i problemstilling 2. Vi har delt opp problemstilling 2, slik at fremstillingen blir mest oversiktlig.

² Det skal alltid etableres revisjonskriterier/vurderingskriterier i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15 og standarder for god kommunal revisjonsskikk. Kriteriene bygger på de regler og normer som gjelder innenfor det området vi skal undersøke. Revisjonskriteriene er grunnlaget for revisors analyser, vurderinger og konklusjoner.

- om konsernet har avklart forholdet til reglene om offentlige anskaffelser

1.4. Metode og kvalitetssikring

Oppdraget er gjennomført av forvaltningsrevisor Elisabeth Nilsen, med Kirsti Torbjørnson som oppdragsansvarlig.

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll skal gjennomføres, dokumenteres, kvalitetssikres og rapporteres i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk.³ Kvalitetssikringen skal sikre at undersøkelsen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet. Videre skal det sikres at det er konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

Vestfold og Telemark revisjon IKS har et system for kvalitetskontroll som er i samsvar med den internasjonale standarden for kvalitetskontroll.⁴ Dette oppdraget er kvalitetssikret i samsvar med vårt kvalitetskontrollsystem og i samsvar med kravene i RSK 001 og 002.

Gjennomføring, pålitelighet og relevans

Vi har hatt oppstartsmøte på Teams med Kragerø kommune den 01.06.22, hvor kommunedirektør, økonomi- og analysesjef og kommunalsjef samfunn, deltok. Den 28.6.22 hadde vi oppstartsmøte hos Delecto i Kragerø, hvor daglig leder og styreleder deltok. Den 8.8.22 ble det gjennomført et Teams-møte med kommunens kontaktperson (kommunalsjef støtte og utvikling) og økonomisjefen. Den 13.09.22 gjennomførte vi et Teams-møte med ordføreren i Kragerø.

I tillegg til intervjuer, har vi innhentet og gjennomgått relevante dokumenter fra kommunen og selskapet. Vi har underveis i prosjektet også hatt jevnlig e-postkommunikasjon med daglig leder i konsernet og kommunalsjef støtte og utvikling (kontaktperson), hvor vi har fått tilbakemelding på ulike temaer i prosjektet.

Informasjonen i rapporten er relevant og pålitelig. Dataene vi har samlet inn er relevante (gyldige/valide), dvs at de beskriver de forholdene som problemstillingene omhandler. Dataene er også pålitelige. Dette har vi sikret ved at vi i stor grad bygger på det som kommer fram av skriftlig dokumentasjon, og ved at data som er innhentet ved intervju er godkjent og gjennomgått av de vi har intervjuet.

³ God kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll kommer til uttrykk først og fremst i RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon og RSK 002 Standard for eierskapskontroll. Gjeldende standarder er fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre høsten 2020. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipper og standarder, fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

⁴ ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og begrenset revisjon av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester

Personopplysninger

I forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen har vi behandlet personopplysninger som navn og epostadresse til de vi har intervjuet i kommunen og selskapet. Vårt rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger er kommuneloven § 24-2 fjerde ledd. Vi behandler personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på vår nettside vtrevisjon.no.

1.5. Uttalelse fra eierrepresentant og selskap

Rapporten er sendt til uttalelse den 26.09.22. Den ble sendt til kommunen v/ den som utøver kommunens eierfunksjon og til Delecto Kompetanse AS v/styret, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Det er gjort noen mindre presiseringer i rapporten i høringsperioden. Uttalelsene fra kommunen og selskapet har ikke medført endringer i rapporten. Uttalelsene ligger i vedlegg 1 og 2.

2. Om Delecto

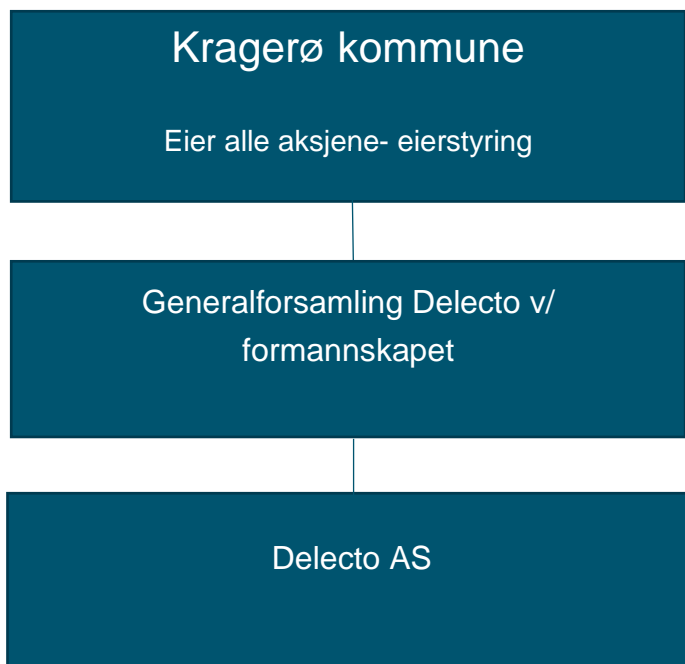
Delecto AS startet i 1983 med Produksjonsrettet Verksted (PV), som var et arbeidstilbud til yrkeshemmede. Selskapet var heleid av Kragerø kommune.

I 2021 ble Delecto AS pålagt å skille ut arbeidstilbudet til yrkeshemmede i et eget selskap. Bakgrunnen var at aktiviteten i Delecto AS ellers kunne være i konflikt med primærvirksomhetskravet i tiltaksforskriften.⁵ Selskapet ble i oktober 2021 organisert som konsern, med Delecto Kompetanse AS (morselskapet) og datterselskapet Delecto Arbeidsinkludering AS. Den nye organiseringen var gjeldende fra 1.1.2022, og formålet er at det skilles mellom de konkurranseutsatte og de skjermede tiltakene.

Delecto Kompetanse AS skal tilby leveranser knyttet til de konkurranseutsatte arbeidsmarkedstiltakene og beslektede tjenester for å møte samfunnets og arbeidslivets behov for arbeidsinkludering og opplæring mm.

Delecto Arbeidsinkludering AS – primærvirksomheten er attføring eller varig tilrettelagt arbeid (skjermet attføringsarbeid/ skjermet selskap).

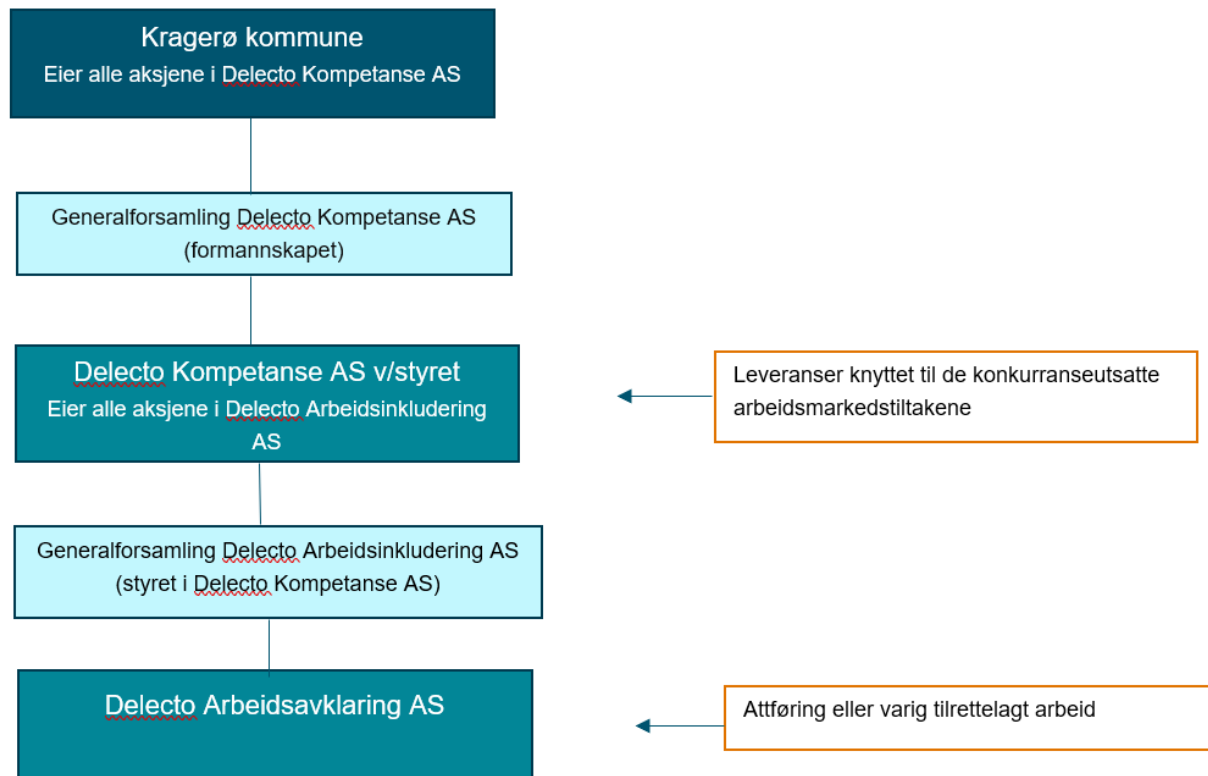
Figur 1 viser organiseringen før omstruktureringen:

Figur 1: Organisering før omstruktureringen til konsern.

⁵ Tiltaksforskriften (forskrift 11.12.2015) § 13-6 (arbeidsforberedende trening) og §14-5 (varig tilrettelagt arbeid) krever at den aktuelle virksomheten skal være tiltaksarrangørens primære virksomhet.

Figur 2 viser organiseringen etter omstruktureringen:

Figur 2: Organisering etter konserndannelsen

De to selskapene har samme daglige leder og de samme styremedlemmene. Per september 2022 er det fire årsverk knyttet i Delecto Kompetanse AS og ni årsverk i Delecto Arbeidsinkludering AS. Kragerø kommune mottar tjenester fra både mor- og datterselskapet.

I Delecto Kompetanse AS:

- 10 plasser i *Arbeid først Vestmar* (AMO-kurs), Delecto er underleverandør for Grep Grenland. NAV finansierer alt.
- 10 plasser i *Restart*, finansieres av Vestfold og Telemark fylkeskommune.

I Delecto Arbeidsinkludering AS:

- 27 (31 personer) VTA-plasser (varig tilrettelagt arbeid), hovedfinansiert av NAV og Kragerø kommune har en kommunal andel.
- 18 AFT-plasser (arbeidsforberedende trening), finansiert av NAV
- 2 AFE-plasser (arbeidsrettet forvern og ettervern), finansiert av NAV
- 3-8 plasser i Ung Aktiv (kommunale psykiatriplasser) finansiert av Kragerø kommune
- Lærekandidatplasser – finansiert av Vestfold og Telemark fylkeskommune
- Rydding og vedlikehold av Kyststien, regningsarbeid
- Innsamling av røde dunker (farlig avfall) regningsarbeid
- Levering av møtemat, regningsarbeid

3. Problemstilling 1 – eierskapsmelding

Har Kragerø kommune en eierskapsmelding i samsvar med kommuneloven?

3.1. Revisjonskriterier

Kommunestyret skal minst en gang i valgperioden vedta en eierskapsmelding, jmfør kommunelovens § 26-1:

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring*
- b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i*
- c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.*

Eierskapsmeldingen skal minimum inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, gi en oversikt over selskap, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i, og angi kommunens formål med sine eierinteresser. I tillegg til disse minimumskravene gir KS anbefalinger om ytterligere innhold i eierskapsmeldingen. Disse anbefalingene har vi ikke undersøkt i denne kontrollen.

Kommunen skal aktivt informere om egen virksomhet om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommunen. Det skal også legges til rette for at alle skal få tilgang til slik informasjon, jmfør kommuneloven § 4-1. I kommunens eierskapsmelding vektlegges også at det skal være åpenhet knyttet til kommunens eierskap og til selskapets virksomhet. Kommunens eiermelding skal være lett tilgjengelig, fortrinnsvis på nett, med løpende ajourførte selskapsvise eierstrategier.

På dette grunnlaget har vi utledet følgende kriterier

- **Kommunens eierskapsmelding skal minimum gi informasjon om**
 - **kommunens eierskapsprinsipper**
 - **oversikt over kommunens eierskap mm**
 - **formålet med kommunens eierskap i virksomhetene**
- **Kommunestyret skal behandle kommunens eierskapsmelding i hver valgperiode**
- **Eierskapsmeldingen og informasjon om eierskapet skal være lett tilgjengelig for befolkningen og ansatte i kommunen**

3.2. Om kommunens eierskapsmelding

3.2.1. Utarbeidelse av eierskapsmelding som er vedtatt av kommunestyret

Kragerø kommunestyre vedtok saken *Eierstyringsprinsipper i Kragerø kommune* i februar 2016, jamfør kst-sak 6/16. Dette dokumentet inneholder generell informasjon om eierskap, selskapsformer og eierstyring, samt en oversikt over hvilke selskap som kommunen eier. Følgende vedtak ble fattet:

1. Kommunestyret vedtar eierstyringsprinsipper, og utøvelse av disse, som beskrevet i foreliggende sak. Kommunestyrets vedtak om «sosial dumping» av 12.3.15 innarbeides i eierstyringsprinsippene. Det legges til følgende setning i "eierstyringsprinsippene 2":

"Kragerø kommunes arbeidsgiverpolitikk skal så langt det er mulig gjennomføres i selskaper der kommunen har betydelig eierandel. Det anbefales at selskaper søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon."

2. Rådmannen bes utarbeide forslag til eierstrategier for aktuelle selskap Kragerø kommune er eier av eller medeier i.

3. I forbindelse med denne utredningen bør også kommunen i forkant gjøre en gjennomgang av selskapene med tanke på om de har en hensiktsmessig selskapsform.

Kommunen opplyser at de planlegger å revidere eierskapsmeldingen og legge frem sak for kommunestyret februar 2023. Videre opplyser kommunen at de også planlegger å vedta ny eierskapsmelding i begynnelsen av neste valgperiode (2024-2027).

3.2.2. Eierstyringsprinsipper

De vedtatte eierstyringsprinsippene i sak 6/16 er formulert i ni punkt:

Kragerø kommunes eierskapsprinsipper:

1. Kragerø kommunes etiske retningslinjer skal ligge til grunn for den virksomhet som utøves i de selskap kommunen har eierinteresser i. Det skal være åpenhet knyttet til Kragerø kommunes eierskap og til selskapets virksomhet.

2. Selskapene skal være seg bevisst sitt samfunnsansvar, og særlig vektlegge arbeid mot misligheter og korrupsjon, effektiv ressursbruk ved anskaffelser, høy standard på arbeid med helse, miljø og sikkerhet, likestilling og mangfold samt samfunnssikkerhet.

3. Kommunens formelle eierorgan er Kommunestyret som har et tilsyns- og kontrollansvar for kommunens eierskap og vedtar eierstrategier for de selskap

kommunen har eierinteresser i. I selskaper med delt eierskap utøver kommunestyret sitt ansvar gjennom selskapets representantskap eller generalforsamling og i henhold til vedkommende selskaps vedtekter. Kommunen gir som eier klare, langsiktige mål for eierskapet i selskapene gjennom selskapsvise eierstrategier. Målene må vedtas i eierorganene. Selskapenes styre er ansvarlig for å realisere målene.

4. Kommunen skal sette mål for selskapene. Målene kan være av forretningsmessig og/eller samfunnsmessig karakter. Målformuleringene kan også omfatte effektiviseringsmål.

5. Kragerø kommune fremmer sine interesser ovenfor selskapet gjennom generalforsamling, representantskap og eiermøter. Styret skal ivareta en uavhengig kontrollfunksjon ovenfor selskapets ledelse på vegne av eierne.

6. Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset formålet for eierskapet og selskapets situasjon.

7. Det skal tilstrebes å benytte valgkomite som grunnlag for styreutnevnelser i selskapene. Styrets sammensetning skal kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets behov, egenart og formål. Styrets arbeid skal evalueres jevnlig.

8. Styrets godtgjøring skal være på moderat nivå, men fremstå som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Daglig leders lønnsnivå i selskap der kommunen er betydelig eier skal ligge på et konkurransedyktig nivå, men ikke være lønnsledende.

9. Eierne i selskapene skal likebehandles.

Hvert eierprinsipp har fått en utdypende tekst i saksdokumentet. Kommunen opplyser at eierskapsmeldingen med eierstyringsprinsippene er planlagt revidert i løpet av 2022, og at dette arbeidet er i gang.

3.2.3. Oversikt over eierportefølje

Sak 6/16 gav en oversikt over kommunens eierskap i kommunale foretak, aksjeselskap, IKS-er og interkommunale samarbeid. Oversikten viser ikke kommunens eierandel.

Kommunestyret behandlet i møte den 08.11.2018 (sak 88/18) statusrapport for kommunale selskaper. Den saken gav en oppdatert oversikt over eierporteføljen per oktober 2018 og hvilke selskapsvise eierstrategier som er utarbeidet. Oversikten viste ikke kommunens eierandel i de ulike selskapene.

3.2.4. Formål med eierinteressene

I sak 6/16 er ikke kommunens formål med eierinteressene beskrevet. I saksframstillingen står at kommunen har ambisjoner om å utøve et aktivt eierskap, men at det så langt ikke er oppdaterte eierskapsmeldinger for alle selskapene. Videre står at:

Det faktum at kommunalt eide selskap er av ulik karakter tilsier at eierstyringsprinsippene i ettertid bør suppleres med selskapsvise eierstrategier for noen av selskapene.

3.2.5. Tilgjengeliggjøring av informasjon om eierskapet

Vi finner ikke samlet informasjon om eierskapsmeldingen/ eierstyringsprinsippene eller informasjon om eierskapet på kommunens nettsider (september 2022). Under fanen «Nyttige lenker» er det lenket til fire selskapers nettsted. Utover dette finnes det informasjon om selskaper, eierskap og eierstyring i ulike saksdokumenter i kommunens publiseringsløsning for møter/ saksdokumenter. Vi har fått opplyst at det er utfordrende for ansatte i kommunen å finne eksempelvis eierstrategier i kommunens nåværende saksbehandlingssystem.

3.3. Revisors vurdering - eierskapsmelding

Våre vurderinger av kommunens oppfyllelse av kravet til eierskapsmelding og tilgjengeliggjøring av informasjon om eierskapet er oppsummert i følgende tabell:

Kriterier fra kommuneloven §26-1	Revisors vurderinger
I valgperioden skal det utarbeides en eierskapsmelding som vedtas av kommunestyret.	For at kommunens eierskapsmelding skal være i tråd med kommuneloven, må kommunen hver valgperiode utarbeide en eierskapsmelding som vedtas av kommunestyret. Per oktober 2022 er ikke dette oppnådd for denne valgperioden. Kommunen har imidlertid planlagt å legge frem revidert eierskapsmelding for kommunestyret rundt februar 2023.
Eierskapsmeldingen skal inneholde a) kommunens prinsipper for eierstyring.	Dette er oppnådd gjennom gjeldende eierskapsmelding fra 2016. Den inneholder ni prinsipper for eierstyring som også er omfattende utdypet i forklarende tekst i saksframstillingen.
Eierskapsmeldingen skal inneholde b) en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter kommunen har eierinteresser eller tilvarende interesser i.	Gjeldende eierskapsmelding fra 2016 gir ikke en oppdatert oversikt over eierskapet.

Kriterier fra kommuneloven §26-1	Revisors vurderinger
Eierskapsmeldingen skal inneholde c) kommunes formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b	Dette er ikke oppnådd for denne valgperioden. Gjeldende eierskapsmelding gir ikke en oversikt over formål med eierinteresser/ tilsvarende interesser, men det er ambisjon om dette gjennom utarbeidelse av selskapsstrategier
Kriterie fra kommuneloven § 4-1.	
Eierskapsmeldingen og informasjon om eierskapet skal være lett tilgjengelig for befolkningen og ansatte i kommunen	Dette er ikke oppnådd for denne valgperioden. Samlet informasjon om eierskapet fremstår per i dag ikke som lett tilgjengelig for befolkningen og ansatte i kommunen.

3.4. Konklusjon problemstilling 1

Kragerø kommune har en eierskapsmelding som er vedtatt i 2016. Eierskapsmeldingen er foreløpig ikke vedtatt av kommunestyret i inneværende valgperiode, slik kommuneloven krever. Eierskapsmeldingen har per oktober 2022 ikke det innhold som den etter kommuneloven skal ha innen utgangen av valgperioden. Kommunen har planlagt å legge frem revidert eierskapsmelding for kommunestyret rundt februar 2023.

Eierskapsmeldingen og informasjon om eierskapet er ikke lett tilgjengelig for befolkningen og ansatte i kommunen.

4. Problemstilling 2 – oppfølging av eierskapsprinsippene

Har Kragerø kommune rutiner for oppfølging av eierskapsprinsippene om samfunnsansvar, og har kommunen fulgt opp samfunnsansvaret overfor Delecto AS/ Delecto Kompetanse AS?

4.1. Revisjonskriterier

Rammer rundt eierstyringen

Kragerø kommunes gjeldende eierstyringsprinsipper ble behandlet i kommunestyremøte den 4.2.2016 (sak 6/16). Eierstyringsprinsippene er formulert i ni punkt, som oppsummert omhandler tre hovedtemaer:

- Forventninger til selskapene knyttet til etikk, åpenhet og samfunnsansvar.
- Kommunestyrets og formannskapets roller som eierorgan og føringer for utøvelse av eierskap fra kommunens side.
- Føringer for eiers håndtering av saker knyttet til selskapsstyrer: valg, styreevaluering, styresammensetning og godtgjøring.

I eierstyringsprinsippene framkommer det at kommunestyret, formannskapet og rådmannen har oppgaver innen eierstyringen, i tillegg til eierorganet. Selskapsstyrene skal ivareta en uavhengig kontrollfunksjon. Vi har oppsummert dette slik:

I kommunens eierstyringsprinsipp nummer 4 fremheves det at selskapsvise eierstrategier er viktige verktøy i kommunens eierskapspolitikk. Disse skal danne en plattform for en god styringsdialog og gi mål og en klar retning på hva Kragerø kommune som eier vil med selskapet. Eierskapsstrategier er individuelle og tilpasset det enkelte selskap, og strategiene skal ifølge eierstyringsprinsippene legges frem for kommunestyret hver høst.

I løpet av den undersøkte perioden er Delecto AS omdannet til et konsern, med et heleid morselskap og datterselskap. Kragerø kommunes eierskapsprinsipper omtaler ikke konserndannelse eller indirekte eierskap spesifikt. Vi legger til grunn at kommunen har ment at eierskapsprinsippene også skal gjelde som føringer for kommunens indirekte eierskap.

Samfunnsansvar

Ivaretagelse av samfunnsansvar er en del av formålet og innholdet i folkevalgt demokratisk styring av kommunale selskap.⁶ Samfunnsansvar er definert i Meld. St. 27 (2013-2014)⁷ som: «det ansvar selskapene kan forventes å påta seg for mennesker, samfunn og miljø som påvirkes av virksomheten.» Dette omhandler temaer som menneskerettigheter, antikorrupsjon, arbeidstakerforhold, HMS, diskriminering og miljømessige forhold. I 2021 ble åpenhetsloven vedtatt.⁸ Lovens formål er å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og tjenester. Loven gjelder for større virksomheter som tilbyr varer og tjenester, og støtter opp under generelle forventninger om at virksomheter utviser samfunnsansvar.

Vi tar utgangspunkt i Kragerø kommunes eierstyringsprinsipp 1 og 2, som omhandler temaer knyttet til samfunnsansvar:

Eierstyringsprinsipp 1: Kragerø kommunes etiske retningslinjer skal ligge til grunn for den virksomhet som utøves i de selskap kommunen har eierinteresser i.

- Kommunens etiske retningslinjer skal ligge til grunn for den virksomhet som utøves i de selskap som kommunen har eierinteresser i.
- Kragerø kommune skal ha en bedriftskultur som også innebærer at arbeidstakere skal kunne varsle om kritikkverdige forhold på sin arbeidsplass. Kommunen forventer at selskaper kommunen har eierinteresser i, legger kommunens etiske regler og etiske problemstillinger til grunn for sitt arbeid på dette området.
- Kommunen forventer at selskaper de har eierandel i, har nulltoleranse for korrupsjon. Selskapene skal være åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet.

⁶ Kilde: NIBR-rapport 2015:1- folkevalgt_styring_kommunale_selskap.pdf (regjeringen.no)

⁷ Melding til Stortinget 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap

⁸ Lov 18. juni 2021 nr. 99 om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven)

- Kommunen som eier kan gjennom vedtekter og vedtektsendringer sikre at selskapene ivaretar disse elementene, dersom kommunen har nødvendig flertall eller støtte til vedtektsendring i eierorganet.

Eierstyringsprinsipp 2: Selskapene skal være seg bevisst sitt samfunnsansvar, og særlig vektlegge arbeid mot misligheter og korrupsjon, effektiv ressursbruk ved anskaffelser, høy standard på arbeid med helse, miljø og sikkerhet, likestilling og mangfold samt samfunnssikkerhet. Kragerø kommunes arbeidsgiverpolitikk skal så langt det er mulig gjennomføres i selskaper der kommunen har betydelig eierandel. Det anbefales at selskaper søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon.

- Det forventes at alle selskap og foretak der Kragerø kommune er eier, tar samfunnsansvar og har utviklet egne holdninger til forhold som etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering.
- I aksjeselskap og interkommunale selskap, er det selskapenes styre som har ansvar for ivaretagelse av samfunnsansvar. Kommunen har forventninger til at styrene i hvert selskap tar samfunnsansvar og at dette integreres i selskapets virksomhet og strategier. I tillegg til det generelle ansvaret, er det noen forhold som kommunen vektlegger i sin eierdialog som det forventes at styrene tar med i sine vurderinger:
 - Arbeidsgiverpolitikk – selskapene skal ha en aktiv og god arbeidsgiverpolitikk som tar opp i seg hovedelementene fra kommunen. Selskapene bør søke medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon.
 - Klima – og miljø: Selskapene skal ta ansvar i klima- og miljøpolitikken. Mål, gjennomføring og evaluering av klima- og miljøarbeidet må være klart angitt i selskapenes strategier.

På dette grunnlaget har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- **Kommunen bør ha etablert en praksis for eierstyring som sikrer:**
 - **utarbeidelse og ajourføring og årlig politisk behandling av selskapsvise eierstrategier**
 - **at eierstrategiene vedtas i eierorgan og at styrene gjøres kjent med kommunens forventninger**
- **Kommunen bør ha etablert rutiner for oppfølging av eierskapsprinsippene om samfunnsansvar, jamfør kommunens eierstyringsprinsipper.**
- **Kommunen bør ha fulgt opp samfunnsansvar overfor Delecto AS/ Delecto Kompetanse AS, i henhold til kommunens eierstyringsprinsipper, for eksempel:**
 - **utarbeide og ajourføre av eierstrategi for Delecto/ konsernet, som er vedtatt av generalforsamlingen**
 - **fremme saker om samfunnsansvar i generalforsamling**
 - **regulere ønskede forpliktelser knyttet til samfunnsansvar i vedtekter**
 - **sikre at styret er kjent med kommunens selskapsstrategi og forventninger knyttet til selskapets/ konsernets samfunnsansvar**

4.2. Om kommunens eierstyring

4.2.1. Utarbeidelse av eierstrategier, ajourføring og årlig politisk behandling

I kommunestyrets vedtak i sak 6/16 (eierstyringsprinsipper i Kragerø kommune) ble rådmannen bedt om å utarbeide forslag til eierstrategier for aktuelle selskap som kommunen er eier av eller medeier av, og oppdatere disse årlig. Vi har tatt utgangspunkt i kommunens eierportefølje per august 2022⁹, og sett om det er utarbeidet eierstrategier for disse selskapene, og når eierstrategiene eventuelt er revidert.

Selskap- IKS	Eierandel i %	Utarbeidet eierstrategi?
Kragerø Fjordbåtselskap IKS	50	Nei
Gea Norvegica Geopark IKS	2,29	Nei
Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS (Vetaks)	2,4	Nei
Vestfold og Telemark revisjon IKS	2,70	Nei
Interkommunalt arkiv for Buskerud, Vestfold og Telemark IKS (IKA Kongsberg IKS)	2,10	Nei
Sør Øst 110 IKS	1, 50	Nei
Grenland Brann og Redning IKS	16	Ja
Selskap- AS	Eierandel i %	
Delecto AS	100	Ja, for Delecto AS
Fra 1.1.22. Delecto Kompetanse AS (morselskap) og Delecto Arbeidsinkludering (datterselskap)		Nei for Delecto Kompetanse AS
Kragerø kunstscole AS	100	Ja
Kragerø Energi Holding AS Datterselskap: Kragerø Energi AS Kragerø Energi Bredbånd AS Kragerø Energi Installasjon AS	100	Ja
Langøybrua AS *	9,09	Nei
* Aksjeselskap med ikke- kommunale medeiere		

Sak 88/18 gir en status på kommunens oppfølging av arbeidet med utarbeidelse og oppdatering av eierstrategier. Her ble det informert om at revidering av eierstrategiene skulle skje i løpet av 2020.

⁹ Oversikten er utarbeidet sammen med kommunen, men kan ha mangler.

Vi har ikke sett at det er gitt en lignende statusrapportering til kommunestyret etter sak 88/18. Enkelte eierstrategier er utarbeidet/revidert i 2021.

Eierstrategi for Grenland Brann og redning IKS er behandlet av kommunestyret 09.12.21, sak 135/21. Dette er en felles eierstrategi for alle deltakerne i selskapet.

Kommunen har utarbeidet eierstrategier for kommunens heleide aksjeselskaper:

- Kragerø Energi Holding AS
- Kragerø kunstscole AS
- Delecto AS¹⁰

Den siste reviderte eierstrategien (kalt eierskapsmelding) for Kragerø Energi Holding AS er fra 2021. I denne meldingen er kommunens eierstyringsprinsipper gjengitt, deriblant eierstyringsprinsipp 2 som omhandler selskapenes samfunnsansvar. Det framgår også at eierskapsmeldingen ble oversendt til aktuelle selskap til orientering.

Den oppdaterte eierstrategien (kalt Eiermelding) for Kragerø Kunstscole AS ble vedtatt av kommunestyret den 06.05.21 (kst-sak 61/21). Førrige Eiermelding for Kragerø Kunstscole AS ble behandlet av formannskapet i møte den 01.02.2018, i f-sak 13/18. I saksfremlegget fra 2021 vises det til at Kragerø kommune ønsker å utøve et aktivt eierskap i forhold til kommunalt eide selskap, og det vises til prinsippene for Eierstyringen, uten at disse er beskrevet nærmere. Kragerø kommune har ikke gitt noen spesifikke føringer med tanke samfunnsansvar i eierstrategien til Kragerø Kunstscole AS.

4.2.2. Rutiner for vedtak av eierstrategier i Eierorgan og formidling til styret

Vi har ikke informasjon om at kommunen har tiltak for å sikre at kommunens forventninger til selskapene blir behandlet i selskapenes Eierorgan (generalforsamling/representantskap), eller andre tiltak for å sikre at eiers forventninger formidles til selskapene.

4.2.3. Revisors vurdering – eierstrategier

Utarbeidelse, ajourføring mv av eierstrategier - formidling til styrene

Kommunen har ikke utarbeidet og årlig revidert eierstrategiene, slik det er forutsatt i kommunestyresak 6/16 og 88/18. Kommunestyret har heller ikke hatt en årlig gjennomgang av status for selskapene, bortsett fra i 2018 (sak 88/18).

Begrepet «selskapsvise eierstrategier» som er benyttet i de gjeldende eierstyringsprinsippene, har i kommunens videre arbeid fått ulike navn, som eierskapsmelding, Eiermelding og eierstrategi. Det kan være hensiktsmessig å enes om en felles benevnelse på dette, slik at det blir klarer hva

¹⁰ Delecto AS er omtalt i pkt. 4.4.1.

dokumentene omhandler og hvilken status de har i forhold til kommunens samlede eierskapsmelding.

Kommunen har utarbeidet selskapsvise eierstrategier for heleide aksjeselskaper. Kommunens eierstyringsprinsipper legger opp til at de selskapsvise eierstrategiene er individuelle og tilpasset det enkelte selskap. Det er ikke formulert konkrete føringer for selskapenes samfunnsansvar og samfunns mål i de eierstrategiene vi har sett.

Kommunens eierskapsprinsipper legger opp til at selskapsvise eierstrategier er et viktig verktøy i eierskapspolitikken. Kommunen har ikke rutiner eller praksis for å sikre at de selskapsvise eierskapsstrategiene blir forankret i generalforsamlinger, eller at styrene på annen måte får informasjon om eierstrategiene.

4.3. Tiltak for oppfølging av eierskapsprinsipper

4.3.1. Om tiltak for oppfølging av eierskapsprinsipper om samfunnsansvar

Vi har fått opplyst at kommunen ikke har rutiner for å følge opp eierskapsprinsippene gjennom å innhente rapportering eller på andre måter, og at oppfølgingen av selskapene i hovedsak skjer i eierorganet.

4.3.2. Revisors vurdering – tiltak for oppfølging av eierskapsprinsipper

Kommunestyret, formannskapet, rådmannen og eierorganet har sentrale oppgaver innen eierstyringen. Etter vår vurdering legger kommunen opp til at oppfølgingen av selskapene i all hovedsak skal skje i eierorganet, men at det ikke er tiltak som kan bidra til at slike saker som gjelder samfunnsansvar blir tatt opp i eierorganet.

4.4. Kommunens oppfølging av Delecto

4.4.1. Om kommunens oppfølging av Delecto

Eierstyring gjennom eierstrategi og politisk behandling av sentrale saker

Eierstrategi for Delecto AS ble behandlet i formannskapet den 6.12.2016 (sak 116/16), med følgende vedtak:

1. *Formannskapet tar eiermeldingen for Delecto AS til orientering.*
2. *Formannskapet ber selskapet*
 - *gå i dialog med rådmannen og NAV om hvilke eksisterende og nye arbeidsoppdrag som er aktuelle for selskapet.*
 - *vurdere nye interkommunale samarbeidsformer.*
 - *på bakgrunn av dette vurdere om dagens lokalisering er den riktige.*

Eierstrategien beskriver selskapets formål, slik dette framgår av vedtektene, og omtaler strategi, organisering og kvantifiserbare mål. Videre omtales en sammenligning av selskapets drift med andre arbeidsinkluderingsbedrifter. I tillegg framgår det at arbeidsgiver- og

interesseorganisasjonen ASVL¹¹ kartlegger en rekke indikatorer fra selskapene hvert år, f.eks. kompetanseutvikling, ansattes tilfredshet, sykefravær, samfunnsbidrag, medieoppslag mm. Eierstrategien omtaler at Delecto AS må gjennom en Equass-sertifisering¹² hvert andre år, og at NAV har en godkjenningsordning for sine tiltaksarrangører, som krever omfattende dokumentasjon hvert fjerde år.

I mai 2021 behandlet kommunestyret eiermelding fra Delecto AS (sak 62/21). I saksframlegget ble det vist til at Kragerø kommune ønsker å utøve et aktivt eierskap. Hensikten med saksframlegget var å gi oppdatert informasjon om Delecto AS og de utfordringer og muligheter som selskapet stod overfor, blant annet den forestående delingen/konserndannelsen. Kommunestyret vedtok avslutningsvis at

Kommunen oppfatter at samarbeidet/samhandlingen mellom Delecto AS, eieren Kragerø kommune og andre offentlige aktører er inne i et godt spor og fortsatt bør vies stor oppmerksomhet.

Kragerø kommune har ikke revidert eierstrategien etter konsernorganiseringen.

Eierstyring gjennom vedtekter, generalforsamling og øvrige eiermøter

Eierstyringsprinsippene vektlegger at kommunen som eier, gjennom vedtekter og vedtektsendringer kan sikre at aspekter som etiske retningslinjer, varsling av kritikkverdige forhold og nulltoleranse mot korrupsjon blir formidlet til selskapene.

Vedtektene for Delecto AS, som er vedtatt av generalforsamlingen 11.6.2019, har i alt 7 paragrafer. Disse omfatter obligatoriske punkt som selskapets navn, forretningskontor, formål, aksjekapital, generalforsamling, styret, tegning og prokura. Vedtektene hadde ikke bestemmelser fra eierstyringsprinsippene om samfunnsansvar.

Vedtektene for Delecto Kompetanse AS og Delecto Arbeidsinkludering AS er datert henholdsvis den 26.10.21 og 28.10.21. Heller ikke disse vedtektene inneholder bestemmelser fra kommunens eierskapsprinsipper om samfunnsansvar.

Formannskapet var generalforsamling for Delecto AS, og er generalforsamling for Delecto kompetanse AS. Styret i Delecto kompetanse er generalforsamling for Delecto Arbeidsavklaring AS. Rapporteringen fra Delecto Arbeidsavklaring AS går til generalforsamlingen, som er styret i Delecto Kompetanse AS. Rapporteringen fra Delecto Kompetanse AS til kommunen går til generalforsamlingen, som utgjøres av formannskapet. Daglig leder leser opp årsmeldingen på den ordinære generalforsamlingen.

¹¹ Selskapet er medlem av ASVL (ArbeidsSamVirkenes Landsforening) og medlem av Arbeid- og Inkluderingsbedriftene i NHO.

¹² En EU-norm for leverandører av velferdstjenester.

Vi har gjennomgått generalforsamlingsinnkallinger og referater i perioden 2020-22, for å se om det har vært saker tilknyttet samfunnsansvar:

Generalforsamling 2020- 22 saker i innkallingen/ referat	Føringer fra eier knyttet til samfunnsansvar?
Møte 9. juni 2020 Ordinær generalforsamling	Saksagenda: Valg av møteleder og protokollfører, Godkjenning av innkallingen, Valg av representant til å undertegne protokollen, Godkjenning av styrets forslag til årsregnskap og årsberetning, Valg av styremedlemmer, Fastsettelse av styrets honorar og retningslinjer for kommende år, Valg av revisor, Godkjenning av honorar til selskapets revisor, Vedtektsendring av formål
Møte 15. juni 2021 Ordinær generalforsamling	Saksagenda: Valg av møteleder og protokollfører, Godkjenning av innkallingen, Valg av representant til å undertegne protokollen, Godkjenning av styrets forslag til årsregnskap og årsberetning, Valg av styremedlemmer, Fastsettelse av styrets honorar og retningslinjer for kommende år, Valg av revisor, Godkjenning av honorar til selskapets revisor
Møte 26. oktober 2021 Ekstraordinær generalforsamling	Saksagenda: Valg av møteleder og protokollfører, Godkjenning av innkallingen, Valg av representant til å undertegne protokollen, Endring av navn, Delecto Kompetanse AS blir morselskap for Delecto Arbeid og Inkludering AS, Nye vedtekter for Delecto Kompetanse AS.
Møte 28. januar 2022 Ekstraordinær generalforsamling	Saksagenda: Valg av møteleder, Godkjenning av innkallingen, Valg av representant til å undertegne protokollen, Forhøyelse av selskapets aksjekapital mm, Godkjenning av styrets forslag til vedtektsendringer
Møte tirsdag 8. mars 2022*	Saksagenda: Valg av møteleder og protokollfører, Godkjenning av innkallingen, Valg av representant til å undertegne protokollen, Godkjenning av styrets forslag til årsregnskap og årsberetning, Valg av styremedlemmer, Fastsettelse av styrets honorar og retningslinjer for kommende år, Valg av revisor, Godkjenning av honorar til selskapets revisor
Møte 29. mars 2022	Saksagenda: Valg av møteleder og protokollfører, Godkjenning av innkallingen, Valg av representant til å undertegne protokollen, Godkjenning av styrets forslag til årsregnskap og årsberetning, Valg av styremedlemmer, Fastsettelse av styrets honorar og retningslinjer for kommende år, Valg av revisor, Godkjenning av honorar til selskapets revisor

*Forskjellige datoer på tilsendte innkallinger og referat fra generalforsamling. Innkallingen ble sendt fra selskapet til møtet den 8. mars 2022, men kommunen hadde glemt å kalle inn til generalforsamling. Møtet ble derfor flyttet til den neste formannskapsmøte som var den 29. mars 2022.

Kommunen opplyser at det har ikke vært uformelle eiermøter i 2020 eller senere, og at koronaen har lagt demper på slike uformelle møteplasser.

Eierstyring gjennom signaler til styret

Kommunens gjeldende eierstyringsprinsipper vektlegger at styrene skal ha en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse, at styrene er kjent med eiers forventninger og at styrene er ansvarlig for å realisere målsettingene slik de kommer frem i eierstrategiene.

Styrevalgprosessen for Delecto Kompetanse AS er slik at Kragerø kommunes valgnemnd kommer med forslag til styremedlemmer, som ordføreren foreslår på generalforsamlingen. Alle styremedlemmene velges for to år av gangen. Styret består av fem styremedlemmer som velges av generalforsamlingen (to kvinner og tre menn) og to styremedlemmer som velges av og blant de ansatte (to kvinner).¹³ Alle styremedlemmene unntatt styreleder og de ansattvalgte har politiske verv i Kragerø eller fylkeskommunen.

Delecto Arbeidsinkludering AS eies av Delecto Kompetanse AS; og styret i morselskapet er dermed generalforsamling for datterselskapet (kan delegeres). Delecto Kompetanse AS har valgt å ha gjennomgående styre i mor- og datterselskapet, dvs at de samme personene utgjør styret i begge selskapene.¹⁴

Delecto AS har styreinstruks datert 10.11.09 med følgende tema:

- § 1- Styrets forretningsorden
- § 2- Styrets oppgaver og myndighet
- § 3- Styrets personalforvaltning
- § 4- Selskapets økonomi
- § 5- Økonomi, budsjett og årsberetning

Styreinstruksen fra 2009 er ikke oppdatert i etterkant av konserndannelsen.

I vedtektene for Delecto AS, Delecto Kompetanse AS og Delecto Arbeidsinkludering AS er det skissert opp generelle retningslinjer for styret. Etter konserndannelsen er det Delecto Kompetanse AS som eier Delecto Arbeidsinkludering. Dette påvirker kommunens innsyns- og styringsmuligheter. Kommunen har ikke formulert særskilte forventninger knyttet til morselskapets eierstyring av datterselskapet, eller føringer for rapportering fra datterselskapet til kommunen.

Daglig leder og styreleder opplyser at selskapet ikke har hatt spesielt mye fokus på kommunens eierskapsprinsipper, men at kommunen har uttrykt ønske om et tett samarbeid. Dette er fulgt opp,

¹³ Det er krav om ansattvalgte styremedlemmer hvis virksomheten har mer enn 30 ansatte, jf. aksjeloven § 6-4. Kravene om kjønnsrepresentasjon gjelder dersom det skal velges to eller flere, med mindre et av kjønnene utgjør mindre enn 20% av samlet antall ansatte i selskapet. Se også aksjeloven § 6-5.

¹⁴ KS anbefaler at en som hovedregel ikke har gjennomgående styre i konsern (anbefaling nr. 13).

og det fremheves at samarbeidet har blitt mye bedre i de siste årene. Det er opprettet samarbeid på flere tiltaksfaglige områder, eksempelvis:

- Møter hver tredje måned i Ung Aktiv (tidligere kalt psykiatrilasser).
- Daglig leder møter på Kragerø kommunes ledersamlinger.
- Tett samarbeid mellom NAV, Kragerø kommune og selskapet om pilotprosjektet RESTART (finansiert av fylkeskommunen) som gir tilbud til unge (18-30 år) som faller utenfor alt.

Daglig leder og styreleder sier at det er viktig at de deltar på kommunale arenaer der det er mulig. Det understrekes også at selskapet har et utstrakt samarbeid med NAV, og at selskapet mottar styringssignaler fra NAV, som er den mest sentrale premissleverandøren for selskapet.

4.4.2. Revisors vurdering – oppfølging av Delecto

Eierstrategi

Kommunen har en eierstrategi for Delecto AS fra 2016, revidert i 2021. Eierstrategien er ikke oppdatert etter konserndannelsen. Eierstrategien er ikke behandlet av generalforsamlingen, eller formidlet til styret/konsernet på annen måte. Dersom eierstrategien skal være formelt bindende for selskapet, må den vedtas av generalforsamlingen, jf. også kommunens eierstyringsprinsipp nr. 5.

Kommunens overordnede eierstyringsprinsipper gir føringer for at selskapene skal ta samfunnsansvar på flere områder. Tydelige og konkrete uttrykk for kommunens forventninger om samfunnsansvar i eierstrategien for Delecto, kunne bidratt til å ivareta kommunens forventninger i praksis.

Vedtekter, generalforsamling

Kommunen har mulighet til å fremheve styringsprinsippene gjennom vedtekter og andre generalforsamlingsvedtak, dersom det er ønskelig å forplikte Delecto i spørsmål om samfunnsansvar. Verken tidligere vedtekter som gjaldt for Delecto AS, eller nye vedtekter i forbindelse med konserndannelsen, omhandler slike føringer fra eier.

Generalforsamlingen er en arena for eierstyring og formidling av styringsprinsipper til selskapet. Etter vår vurdering viser innkallinger og referater fra generalforsamlingen at eier ikke spesifikt har fremmet saker som tydeliggjør eiers forventninger til selskapets/ konsernets samfunnsansvar.

Styringssignaler til styret

Kommunens styringsprinsipper presiserer at selskapenes styre blant annet har ansvar for å ivareta kommunens eierskapsprinsipper. Etter vår vurdering bør kommunen fremme denne forventningen til styret langt tydeligere, og en tydeligere forventningsdialog til styrene bør vurderes.

4.5. Konklusjon problemstilling 2

Kommunens eierstyringsprinsipper inneholder klare forventninger om at kommunens selskaper skal ivareta samfunnsansvar. Det er likevel få tiltak fra kommunens side for å sikre at forventningene innfris. Forventningene til selskapene er i liten grad formidlet, og er ikke gjort forpliktende for selskapet/ konsernet gjennom den selskapsvise eierstrategien, vedtekter eller vedtak i generalforsamling. Kommunen har heller ikke etterspurt rapportering om hvordan disse føringene ivaretas.

5. Problemstilling 3 – selskapets samfunnsansvar

Har Delecto AS/ Delecto Kompetanse AS med datterselskap etterlevd sentrale krav og forventninger innen samfunnsansvar?

5.1. Revisjonskriterier

5.1.1. Overordnet arbeidsgiverpolitikk

KS har definert arbeidsgiverpolitikk som de handlinger, holdninger og verdier som arbeidsgiver står for og praktiserer overfor medarbeiderne hver dag. Kragerø kommunes eierstyringsprinsipp 2 vektlegger at samfunnsansvar handler om å ta sosiale og miljømessige hensyn ut over det som er pålagt ved lov. Det forventes at alle selskap og foretak der Kragerø kommune er eier tar samfunnsansvar, og har utviklet egne holdninger til forhold som etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering.

Det anbefales også at selskaper søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon.

5.1.2. Etske retningslinjer og rutiner for varsling av kritikkverdige forhold

Kommunens eierskapsprinsipper retter søkelys på at selskapene skal ha utformet etiske retningslinjer og ha en bedriftskultur som også innebærer at arbeidstakere skal kunne varsle om kritikkverdige forhold på sin arbeidsplass.

KS har utarbeidet råd for etikkarbeidet i kommunale selskap. KS anbefaler at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften. Det gis blant annet råd om at selskaper bør ha definert sine verdier og ha etiske retningslinjer som beskriver reaksjoner på brudd. Styret bør ha søkelys på å avdekke og forhindre uetisk atferd og korrupsjon. Daglig leder bør jevnlig informere styret om sitt arbeid på dette området.

I henhold til arbeidsmiljøloven § 2A-1 har arbeidstakere rett til å varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Kritikkverdige forhold kan være brudd på lover, eller brudd på etiske retningslinjer og/ eller rutiner. Brudd på alminnelige etiske standarder i selskapet faller også innunder kritikkverdige forhold.¹⁵ I visse tilfeller har arbeidstaker plikt til å varsle, f.eks. ved fare for liv og helse, jmfør arbeidsmiljøloven § 2-3 andre ledd bokstav b. Arbeidsgiver har aktivitetsplikt når det er varslet om kritikkverdige forhold i virksomheten, og skal innen rimelig tid sørge for at varselet blir undersøkt.

¹⁵ Ot.prp. nr. 84 (2005-2006), s. 50 og Prop. 115 L (2012-2013), s. 186

Arbeidsgiver som sysselsetter minst fem arbeidstakere, plikter å utarbeide skriftlige rutiner for varsling, jf. arbeidsmiljøloven § 2 A-6. Rutinene skal utarbeides sammen med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte og de skal være lett tilgjengelige for alle arbeidstakere i virksomheten. Rutinene må minimum inneholde: 1) en oppfordring til å varsle om kritikkverdige forhold, 2) en forsvarlig framgangsmåte for varsling og 3) en framgangsmåte for mottak, behandling og oppfølging av varsling.

5.1.3. Samfunnsansvar ved anskaffelser

Kragerø kommunes eierskapsprinsipp 2 retter søkelys på at selskapene skal vektlegge effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Eierskapsprinsippene omtaler ellers ikke samfunnsansvar knyttet til anskaffelser.

Lov om offentlige anskaffelser § 5 pålegger offentlige virksomheter å innrette sin anskaffelsespraksis slik at den ivaretar miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn. Virksomheter som er omfattet av loven, plikter å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter.

Forskrift om offentlige anskaffelser (FOA), § 1-2, regulerer hvem som er omfattet av reglene:

- a. statlige myndigheter
- b. fylkeskommunale og kommunale myndigheter
- c. offentligrettslige organer
- d. sammenslutninger med en eller flere oppdragsgivere som nevnt i bokstav a til c.

Forskriften skal sikre at det offentlige velger sine leverandører på en måte som sikrer mest mulig effektiv ressursbruk, samtidig som leverandørene likebehandles.

Offentlig eide vekst- og attføringsbedrifter må vurdere om de er forpliktet til å følge anskaffelsesregelverket når bedriften gjør innkjøp. Det avgjørende er om bedriften anses som et offentligrettslig organ eller ikke, jf. FOA § 1-2 annet ledd. Dette kan være en forholdsvis omfattende vurdering, og vilkårene i forskriften må vurderes konkret. Spørsmålet er vurdert av KOFA, som ved to tilfeller har konkludert med at den aktuelle virksomheten ikke var omfattet, men som vektlegger at dette må vurderes konkret. I veiviseren *Offentlige anskaffelser kan gi arbeidsmuligheter for flere*, vises det til hvilke vilkår som må vurderes og begrunnes i denne vurderingen: ¹⁶

1. Er vekst- og attføringsbedriften et selvstendig rettssubjekt?
2. Tjener vekst- og attføringsbedriften allmennhetens behov?

¹⁶ Kilde: *Offentlige anskaffelser kan gi flere arbeidsmuligheter for flere- en veiviser for kommuner som ønsker å øke sitt samarbeid med egneide vekst- og attføringsbedrifter. Forfattet av ASVL, Samfunnsbedriftene og KS-advokatene*

3. Hvis vekst- og atføringsbedriften anses å tjene allmennhetens behov, blir det neste spørsmålet om det allmenne behovet bedriften skal tjene, «ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter».
4. Har vekst- og atføringsbedriften en tilknytning til det offentlige?

På dette grunnlaget har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- **Delecto AS/ konsernet bør ha en aktiv og god arbeidsgiverpolitikk i samsvar med kommunens føringer.**
- **Delecto AS/ konsernet bør ha etiske retningslinjer i samsvar med anbefalinger fra KS.**
- **Delecto AS/ konsernet må ha skriftlige rutiner for varsling av kritikkverdige forhold i samsvar med arbeidsmiljøloven.**
- **Delecto AS/ konsernet bør ha vurdert og dokumentert sine vurderinger om de er omfattet av anskaffelsesregelverket, jamfør forskrift om offentlige anskaffelser.**
- **Delecto AS/ konsernet bør ha tiltak for å sikre at anskaffelser skjer i samsvar med relevante lovkrav og kommunens føringer.**

5.2. Om Delectos samfunnsansvar

5.2.1. Arbeidsgiverpolitikk

Delecto har en HMS-håndbok, utarbeidet i november 2018, og revidert i mai 2022. Selskapet har et nettbasert HMS-system, og har avtale med Stamina Interaktiv om å holde systemet oppdatert. HMS-håndboken beskriver årlige mål for arbeidsmiljøet, gir oversikt over sentralt regelverk, rutine for risikovurdering, avvikssystem, rutiner og tiltak for ulike hendelser/risikoområder, opplæring og varslingsrutiner.

Konsernet har verneombud og ansattvalgte medlemmer i styret.

NAVs godkjenningsordning for tiltaksarrangører krever omfattende dokumentasjon hvert 4. år. Delecto Arbeidsinkludering AS ble i 2021 godkjent av NAV Vestfold og Telemark som tiltaksarrangør for arbeidsmarkedstiltak i skjermet sektor. NAV krever at tiltaksleverandørene skal ha et kvalitetssikringssystem med ekstern revisor. Delecto benytter kvalitetssikringssystemet EQUASS, som er et europeisk system for kvalitetssikring av velferdstjenester med ekstern revisor og sertifisering. Formålet er å sikre kvaliteten av tjenesten overfor deltakere og andre samarbeidspartnere. Hvert tredje år må Delecto gjennom en resertifisering, neste gang i 2023. Virksomheter som skal sertifiseres må kunne svare på omfattende spørsmål som er delt inn i ti prinsipper:

Prinsipper-	Implementering og resultater
Lederskap	Prinsippene skal besvares ut fra to perspektiver: Implementering av tilnærminger: I hvilken grad har tjenesteleverandøren tatt i bruk klare og tydelige tilnærminger, som eksempelvis prosedyrer, virkemidler, planer osv. Resultater: I hvilken grad har tjenesteleverandøren identifisert relaterte resultater for kriteriene, og er virksomheten i stand til å gjennomføre forbedringer?
Ansatte	
Rettigheter	
Etikk	
Partnerskap	
Deltakelse	
Individfokus	
Helhetstanke	
Resultatfokus	
Kontinuerlig forbedring	

Godkjenningen fra 2020 skal oppdateres med årlig innrapportering av sentrale resultater og parametere. Sist leverte framdriftsrapport, datert 07.07.2022, hadde følgende generelle kommentar fra revisor:

Delecto AS viser gjennom denne og den forrige fremdriftsrapporten at de fortsetter det meget gode arbeidet for å utvikle tjenestene og bedriften. Delecto ser ut til å ha institusjonalisert utviklings- og forbedringsarbeidet. Det var meget hyggelig å lese Delecto Årsrapport 2021 og Dokumenterte resultater 2021 Delecto AS, som var vedlagt fremdriftsrapporten. Vurderingene og tiltakene

Delecto planlegger å gjennomføre høres meget fornuftige ut. Jeg ønsker bedriften lykke til videre.

Delecto har gjennomført medarbeiderundersøkelser med spørsmål knyttet til arbeidsmiljøet. Her ble det stilt 28 spørsmål knyttet til trivsel, trygghet, medvirkning, kompetanse/opplæring, ledelse, vernetjeneste, mobbing/trakassering og samarbeid. Siste undersøkelse ble gjennomført i desember 2021. Gjennomsnittlig svarresultat i 2020 var 5,3 (hvor 6 er beste skår). I 2021 var gjennomsnittlig resultat var 5,4 av 6.

Konsernet er medlem av Arbeids- og Inkluderingsbedriftene som igjen er tilknyttet NHO Service. Bedriften har også et interessemedlemskap i ASVL (Arbeidssamvirkenes Landsforening).

5.2.2. Revisors vurdering - arbeidsgiverpolitikk

Delecto AS/ konsernet har rutiner og rammer som ivaretar kommunens føringer om en aktiv og god arbeidsgiverpolitikk. De er også med i arbeidsgiverorganisasjoner, i samsvar med kommunens eierstyringsprinsipper og anbefalinger fra KS.

5.2.3. Etiske retningslinjer

Delecto sine etiske retningslinjer er fastsatt av styret i 2011. De etiske retningslinjene er revidert etter dette, men er ikke revidert etter ny konsernorganisering. Det framgår av de etiske retningslinjene at Delecto ønsker å arbeide gjennom verdiene raushet, respekt, profesjonalitet og nyskapning. Retningslinjene skal tolkes i lys av disse verdiene.

Det står ikke i retningslinjene hvilke sanksjoner som iverksettes ved eventuelle brudd.

Retningslinjene blir gjennomgått jevnlig på styremøter, personalmøter og allmøter. Siste noterte gjennomgang var på allmøte den 27.4.22.

Delecto har ikke faste rutiner for rapportering fra daglig leder til styret om arbeidet mot uetisk atferd og korrupsjon. Imidlertid har daglig leder og styreleder jevnlig møter der drift og utfordringer tas opp.

I forbindelse med EQUASS-sertifiseringen¹⁷ har Delecto besvart hvordan virksomheten baseres på etiske retningslinjer som respekterer verdighet og trivsel for ansatte, tjenestemottakere og deres familier eller omsorgspersoner. Det skal også dokumenteres at tjenestene som Delecto tilbyr er basert på tillit, konfidensialitet og ærlighet, og tjenestemottakere vernes mot utnyttning og misbruk. Sertifiseringen har videre som krav at virksomheten utvikler og anvender retningslinjer om etikk og trivsel for alle. I sin besvarelse viser Delecto til at de arbeider for at etiske retningslinjer og handlemåte skal skape trivsel og trygghet på arbeidsplassen. Tilfredshetsundersøkelsen som

¹⁷ EQUASS er et europeisk system for kvalitetssikring av velferdstjenester med ekstern revisor og sertifisering. Formålet er å sikre kvaliteten av tjenesten overfor deltakere og andre samarbeidspartnere, og det er obligatorisk for tiltaksarrangører å ha slik sertifisering.

gjennomføres årlig blant de ansatte kan bidra til å kontrollere hvordan den enkelte trives og at etiske retningslinjene overholdes av de ansatte og kollegaer.

5.2.4. Revisors vurdering – etiske retningslinjer

Selskapet har etiske retningslinjer, og har langt på vei etterlevd kommunens forventninger og KS sine anbefalinger på dette området. Sanksjoner ved brudd er imidlertid ikke regulert i vedtektene, slik KS anbefaler. De foreliggende etiske retningslinjene er fra 2011, og er ikke oppdatert etter den nye organiseringen.

5.2.5. Rutiner for varsling av kritikkverdige forhold

HMS-håndboken inneholder en instruks for varsling av kritikkverdige forhold. Denne er sist revidert den 28.04.2022. Hensikten med instruksjonen er å sikre at ansatte varsler om kritikkverdige forhold og at kritikkverdige forhold i bedriften blir varslet på rett måte. Det framgår videre av instruksjonen at det er i bedriftens interesse at kritikkverdige forhold blir avdekket, og at varsling kan bidra til å redusere risikoen for uønsket eller ulovlig praksis. Instruksjonen inneholder følgende punkt:

- Hensikt med instruksjonen
- Definisjon av hva som menes med kritikkverdige forhold
- Gjennomføring- hvor det legges vekt på arbeidsmiljølovens bestemmelser
- Retningslinjer som legges til grunn for varslingen
- Intern varsling
- Ekstern varsling
- Hvordan varsle
- Håndtering av varsel
- Den som mottar et varsel, skal sikre at varslet inneholder sentral dokumentasjon

Ledelsen opplyser at det er mottatt ett varsel i 2022, og at det varselet er behandlet.

I tillegg til instruksjonen om varsling av kritikkverdige forhold, er det utarbeidet retningslinjer for fremsettelse av klage, og en prosedyre for klagebehandling. Den siste gjennomgangen av disse var på allmøte i august 2019. Det fremheves at Delecto ønsker å ha en åpen bedriftskultur, der det er aksept for å ta opp bekymringer og reise kritikk. Retningslinjen beskriver:

- Hva en klage er: mindre alvorlig enn en varsling, og skal gjøre virksomheten oppmerksom på forhold hvor der interne retningslinjer ikke følges og hvor det er klar misnøye med virksomheten.
- Hvem som kan klage: arbeidstakere, jobbsøkere og deltakere på Delecto.
- Til hvem skal det klages: vanligvis til nærmeste overordnede eller tjenestevei.
- Mulighet for å klage anonymt og hvordan kan man klage: Det foretrekkes at det klages åpent, med det tillates anonym klage. Klager kan fremsettes muntlig og skriftlig.
- Informasjon om hva klagen bør inneholde, hvilke krav det er til en klage, og om det kan klages til media.

- Håndtering av klagesaker
- Fokus på det skal være en lav terske for å si ifra.

I tilfredshetsundersøkelsen svarer ansatte blant annet på spørsmål om trygghet og mobbing/trakassering. Alle svarer at de ikke har opplevd mobbing/trakassering, og svarene på om en føler seg trygg og sikker på arbeidsplassen er 5,8 (hvor 6 er beste skår).

5.2.6. Revisors vurderinger av rutiner for varsling

Vi vurderer at Delecto har varslingsrutiner som inneholder de punktene som kreves etter arbeidsmiljøloven.

5.2.7. Offentlige anskaffelser

Anskaffelsesreglene

Delecto AS kan være omfattet av reglene om offentlige anskaffelser, det beror på en konkret vurdering. På spørsmål om hvilke vurderinger som er blitt gjort av om reglene gjelder for mor- og/eller datterselskapet, svarer daglig leder slik:

Siden vi er en offentlig eiet virksomhet, så vil vi, så langt det er praktisk mulig, følge lov om offentlige anskaffelser. Vi vil følge de samme innkjøpsrutinene for mor- og datterselskapet som vi hadde før konserndannelsen.

Innkjøpsrutiner har ikke blitt endret som følge av konserndannelsen.

Rutiner

Det er ikke utarbeidet skriftlig utarbeidede innkjøpsrutiner, verken generelle rutiner eller egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter, jf. anskaffelsesloven § 5 første ledd. Når det f.eks. gjelder innkjøp på møbelstoffer til tekstil- og båtputeavdeling så er leveringssikkerhet og sortiment vel så viktige faktorer som pris. Dette fordi innkjøpsprisene får en påslagsfaktor som blir utsalgsprisen. Dette gjelder også for de andre verkstedene som leverer kundetilpassede produkter. Det vil være kundenes ønsker for kvalitet og utvalg som blir avgjørende for valg av leverandør. Alt kjøpes inn via norske leverandører.

Daglig leder har gitt direktiver om at innkjøpsavtalene fra GKI¹⁸ skal følges. Alle innkjøpsfakturaer konteres av sekretær, så attesteres de av den som har bestilt varene/tjenestene før alle innkjøpsfakturer remitteres for betaling av daglig leder. I alle større innkjøp er daglig leder involvert.

¹⁸ GKI: Grenlandkommunenes innkjøpsenhet

Grenlandkommunenes innkjøpsfellesskap (GKI)

Selskapet/ konsernet er medlem av Grenlandkommunenes innkjøpsfellesskap (GKI) og er knyttet opp til kommunens innkjøpsavtaler ved offentlige anskaffelser av merkantile varer til kontor, renhold, drift etc. Selskapets/ konsernets innkjøp av råvarer og utstyr til produksjonen (tømmer, tekstiler, trematerialer, matvarer osv) omfattes ikke av GKI-avtalene. For en del av innsatsvarene har selskapet innkjøpsavtaler via Konsumgruppen. Ut over dette opplyser daglig leder at varer og utstyr kjøpes inn etter bedriftsøkonomiske prinsipper.

Konsernet er en liten virksomhet med 13 ansatte, og vil hovedsakelig benytte GKI sine rammeavtaler. Når det gjelder samfunnsansvar, så forutsetter selskapet/ konsernet at GKI har ressurser og kompetanse til å foreta leverandørvalg som er etisk og miljømessig forsvarlige. De øvrige innkjøpene som gjøres utenom disse avtalene, er fra seriøse norske leverandører og seriøse lokale virksomheter.

Tilgjengelighet viktig ved valg av leverandør av produkter og materiell. I utførelsesarbeidet samarbeides det med mange virksomheter i Kragerø. Det legges derfor vekt på å opptre som en seriøs innkjøper.

Selskapets vurderinger av anskaffelsespraksis

Vi har spurt daglig leder om hvordan han vurderer selskapets anskaffelsespraksis i forhold til reglene om offentlige anskaffelser, blant annet hvordan samfunnsansvar ved anskaffelsene ble ivaretatt, og vi gjengir svaret fra daglig leder:

Vi har, så langt det har vært praktisk mulig, prøvd å forholde oss til lovverket om offentlige anskaffelser når det gjelder vår merkantile drift. Via vårt medlemskap i GKI har vi tilgang til en rekke gunstige innkjøpsavtaler som papirvarer, renholdsprodukter, kontorrekvisita, drivstoff, data, kopimaskiner, strøm, telefoni etc.

Men mye av det vi har behov for i våre produksjonsavdelinger har ikke GKI avtaler for. Der har vi, som tidligere nevnt, benyttet bedriftsøkonomiske prinsipper ved innkjøp av innsatsvarer, rekvisita, verktøy og maskiner.

Det samme gjelder vår utførelsesavdeling der vi kjøper inn datatjenester og kartleggingsverktøy som er utarbeidet i samarbeid med våre bransjeforeninger.

Vi har fokus på å benytte seriøse norske leverandører; som AT Skog på tømmer, lokale leverandører på trematerialer og ulike norske leverandører av møbelstoffer. Men vi har ikke hatt kapasitet og kompetanse til å vurdere det etiske samfunnsansvaret for hver enkelt leverandør.

Innkjøp via Konsumgruppen har rettet seg mot varer tjenester for bransjen, her kan nevnes f.eks. mat og frukt grunnet catering og «jobbfrukt». «Jobbfrukt» er et bransjeutviklet konsept som inneholder emballasje, profilering, markedsføring etc. Det har også vist seg at Konsumgruppen hadde bedre avtaler med Telenor enn GKI ved overgang for nye ansatte. Vi har også benyttet innkjøpsavtalen på mat fra Konsumgruppen fordi vi da får bedre priser og mer fleksible leveringsavtaler enn via GKI.

Utbedringer av bygningsmassen

I forbindelse med de kommende utbedringene av bygningsmassen er det budsjettert med flere større anskaffelser:

1. Kjøkkenprosjekt 1. etg.	kr. 3 500 000
2. Ombygging 3. etg.	kr. 2 500 000
3. Nybygg på Hiis	kr. 4 000 000
Samlet	kr. 10 000 000

I del 1 og 2 vil det i stor grad leies inn håndverkere med ulik spesialkompetanse på timer til å utføre de ulike delene av ombyggingen. Det er byggmesterkompetanse på huset og de vil administrere ombyggingen selv. De vil bruke leverandører som Delecto allerede er gode avtaler med. Alt bygningsmateriell og all innredning vil de selv kjøpe inn for å unngå håndverkernes påslag på innkjøpt materiell. Som produksjonsbedrift, får de også byggmesterrabatter på alle materialinnkjøp. Der det er behov produkter hvor det ikke er avtaler på, vil det bli innhentet priser. Målet er å kunne handle inn en del brukte komponenter til innredning og inventar.

Del 3 er et komplett bygg som vil bli lagt ut på anbud etter tegninger spesifikasjoner fra arkitekt/bygningsingeniør.

5.2.8. Revisors vurderinger – anskaffelser

Det har stor betydning for en virksomhet som Delecto om de er forpliktet til å følge reglene om offentlige anskaffelser eller ikke. Dersom virksomheten er omfattet av reglene og ikke følger dem, kan det medføre høye bøter og erstatningskrav.¹⁹ Delecto har ikke vurdert og dokumentert sine vurderinger av hvorvidt de er omfattet av anskaffelsesregelverket. En slik vurdering er viktig for å fastslå virksomhetens handlingsrom, og er også av betydning hvis virksomhetens anskaffelser blir klaget inn til KOFA.

Hvis det er slik at anskaffelsesreglene gjelder for virksomheten, er det vår vurdering at Delecto ikke har tilstrekkelige tiltak for å følge reglene. Delecto har f.eks. ikke rutiner i samsvar med anskaffelsesloven § 5. Det vi har fått beskrevet av generell praksis og planene for utbedring av bygningsmassen, ivaretar heller ikke kravene i reglene om offentlige anskaffelser.

¹⁹ Bøtenivået settes av KOFA i forhold til anskaffelsens verdi.

Delecto har gjennom koblingen til rammeavtaler til en viss grad sikret effektiv ressursbruk i anskaffelser i samsvar med kommunens føringer. Imidlertid foretas også innkjøp utenom rammeavtalene, noe som kan medføre en risiko knyttet til pris. Egne rammeavtaler kan redusere slik risiko. Inntrykket er likevel at virksomheten har god oppmerksomhet på kostnadsreduksjoner.

5.3. Konklusjon problemstilling 3

Delecto har i stor grad etterlevd sentrale krav og forventninger innen samfunnsansvar, både når det gjelder arbeidsgiverpolitikk, etikk, varsling, og når det gjelder føringene fra kommunen om effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Vi ser imidlertid enkelte svakheter og forbedringsmuligheter:

- De etiske retningslinjene inneholder ikke sanksjoner, slik KS anbefaler. Retningslinjene er ikke revidert etter konserndannelsen.
- Det er uklart om Delecto er forpliktet til å følge reglene om offentlige anskaffelser eller ikke. Dette må vurderes konkret for hvert av de to selskapene i konsernet. En slik vurdering er av stor betydning for å fastslå hvilket handlingsrom Delecto har når det skal gjøres anskaffelser.
- Dersom anskaffelsesreglene gjelder, er vår vurdering at Delecto ikke har tiltak som sikrer at reglene blir fulgt ved andre anskaffelser enn ved rammeavtaler. Delecto har ikke obligatoriske rutiner eller andre tiltak for å sikre samfunnsansvar i egne anskaffelser, og planene for utbedring av bygningsmassen legger heller ikke opp til at anskaffelsesreglene skal følges.

6. Konklusjoner og anbefalinger

6.1. Konklusjoner

Eierskapsmelding

Kragerø kommune har en eierskapsmelding som er vedtatt i 2016. Eierskapsmeldingen er foreløpig ikke vedtatt av kommunestyret i inneværende valgperiode, slik kommuneloven krever. Eierskapsmeldingen har per oktober 2022 ikke det innhold som den etter kommuneloven skal ha innen utgangen av valgperioden. Kommunen har planlagt å legge frem revidert eierskapsmelding for kommunestyret rundt februar 2023.

Eierskapsmeldingen og informasjon om eierskapet er ikke lett tilgjengelig for befolkningen og ansatte i kommunen.

Eierstyring

Kommunens eierstyringsprinsipper inneholder klare forventninger om at kommunens selskaper skal ivareta samfunnsansvar. Det er likevel få tiltak fra kommunens side for å sikre at forventningene innfris.

Forventningene i eierskapsmeldingen om samfunnsansvar er i liten grad formidlet, og er ikke gjort forpliktende for Delecto gjennom den selskapsvise eierstrategien, vedtekter eller vedtak i generalforsamling. Kommunen har heller ikke etterspurt rapportering fra Delecto om hvordan disse føringene ivaretas.

Delecto - samfunnsansvar

Delecto har i stor grad etterlevd sentrale krav og forventninger innen samfunnsansvar, både når det gjelder arbeidsgiverpolitikk, etikk, varsling og når det gjelder kommunens føringer om effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Vi ser imidlertid enkelte svakheter og forbedringsmuligheter:

Delecto sine etiske retningslinjer omtaler ikke sanksjoner, slik KS anbefaler. Retningslinjene er ikke revidert etter konserndannelsen.

Det er uklart om Delecto er forpliktet til å følge reglene om offentlige anskaffelser eller ikke. Dette må vurderes konkret for hvert av de to selskapene i konsernet. En slik vurdering er av stor betydning for å fastslå hvilket handlingsrom Delecto har når det skal gjøres anskaffelser.

Dersom anskaffelsesreglene gjelder, er vår vurdering at Delecto ikke har tiltak som sikrer at reglene blir fulgt ved andre anskaffelser enn ved rammeavtaler. Delecto har ikke obligatoriske rutiner eller andre tiltak for å sikre samfunnsansvar i egne anskaffelser, og planene for utbedring av bygningsmassen legger heller ikke opp til at anskaffelsesreglene skal følges.

6.2. Anbefalinger

Til kommunen:

Vi anbefaler Kragerø kommune å utarbeide og vedta i kommunestyret en eierskapsmelding i samsvar med kommuneloven § 26-1 og anerkjente eierstyringsprinsipper innen utgangen av 2023. Fremtidige eierskapsmeldinger bør behandles tidlig i hver valgperiode, slik at de er styrende for kommunens eierstyring.

Informasjon om virksomheten i selskapene bør gjøres lett tilgjengelig i samsvar med kommuneloven § 4-1.

Kommunen bør treffe tiltak som sikrer at eierskapsmeldingen blir fulgt bedre opp.

Kommunen bør treffe tiltak for å sikre at kommunens forventninger til selskapene blir forankret i eierorganet gjennom vedtekter eller annen behandling, og formidlet til styrene. Kommunen bør tilstrebe systematisk og aktiv dialog for å formidle og følge opp kommunens forventninger.

Til Delecto:

Delecto bør vurdere å tilpasse de etiske retningslinjene til konsernet, og vurdere om sanksjoner ved brudd skal omtales.

Delecto bør sørge for en dokumentert avklaring av om regelverket for offentlige anskaffelser gjelder for Delecto Kompetanse AS og/eller datterselskapet Delecto Arbeidsinkludering AS.

Dersom anskaffelsesreglene gjelder for hele eller deler av virksomheten, bør Delecto treffe tiltak for å sikre lovpålagte rutiner og lovlig praksis for alle anskaffelser.

Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
Lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven)
Lov 17. juni 2016 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
Forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (FOA)
Forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutvalg og revisjon

Offentlige dokument

Ot.prp. nr. 84 (2005-2006) Om lov om endringer i arbeidsmiljøloven (varsling)
St.mld. nr. 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap

Kommunens dokumenter

Kst.-sak 6/16	Eierstyringsprinsipper i Kragerø kommune
Kst.-sak 1/17	Eierskapsmelding 2016 Kragerø Energi Holding AS
F-sak 13/18	Eiermelding Kragerø kunstscole AS
F-sak 116/16	Eierstrategi for Delecto AS
Kst.-sak 88/18	Statusrapport kommunale selskaper
Kst.-sak 61/21	Kragerø Kunstscole AS- Eiermelding 2021
Kst.-sak 45/21	Kragerø Energi Holding- Eiermelding 2021
Kst.-sak 47/21	Delecto AS- Eiermelding 2021
Kst.-sak 73/22	Garanti for låneoptak Delecto AS

Elektroniske kilder

www.samfunnsbedriftene.no : Offentlige anskaffelser kan gi flere arbeidsmuligheter for flere- en veiviser for kommuner som ønsker å øke sitt samarbeid med egneide vekst- og utføringsbedrifter. Forfattet av ASVL, Samfunnsbedriftene og KS-advokatene. [2018-03-13-hefte-veiviser-til-offentlige-anskaffelser-ks-bedrift-asvl-web.pdf \(samfunnsbedriftene.no\)](http://www.samfunnsbedriftene.no/2018-03-13-hefte-veiviser-til-offentlige-anskaffelser-ks-bedrift-asvl-web.pdf)

www.ks.no: Råd for etikkarbeid i kommunal selskap. [Råd for etikkarbeid i kommunale selskap - KS](http://www.ks.no/Råd-for-etikkarbeid-i-kommunale-selskap)

Øvrige kilder

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) (2015:1) *Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap.*

6.3. Vedlegg

Vedlegg 1: Uttalelse fra eierrepresentant

Rapport til uttalelse - Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon - Kragerø kommune og Delecto AS

Det vises til Vestfold og Telemark revisjon sin foreløpige rapport om Samfunnsansvar – Delecto mottatt 26.9.22.

På oppdrag fra kontrollutvalget i Kragerø kommune har Vestfold og Telemark revisjon gjennomført en eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon knyttet til eierstyring og samfunnsansvar. Kommunedirektøren har fått oversendt en foreløpig rapport og er gitt uttrykk for sitt syn på de forhold som fremgår av rapportutkastet. Frist for å gi uttalelse er satt til 10.10.22.

Kommunedirektøren ønsker å gi uttrykk for følgende:

- Kommunen vil i løpet av 2022 starte arbeidet med revidering av eierskapsmeldingen, slik at den vedtas av kommunestyret innen valgperioden, jf. kommuneloven § 26-1. Resultatet av revisjonen vil være nyttig innspill i arbeidet med revidering av eierskapsmeldingen og utarbeidelse av rutiner for utøvelse av eierskapet. Det vil for fremtiden etableres en rutine for revidering av eierskapsmeldingen i begynnelsen av hver valgperiode.
- Kommunens eierskapsmelding og selskapsvise eierstrategier vil i løpet av kort tid legges samlet og mer tilgjengelig på Kragerø kommunens hjemmeside.
- Daglig leder i Delecto AS er en del av Kragerø kommunes utvidede ledergruppe og får gjennom denne deltakelsen oppfølging av kommunens samfunnsansvar.
- Perioden som er undersøkt har vært preget av mange nye oppgaver og utfordringer knyttet til håndtering av pandemien, herunder begrensede møteplasser.

Vi takker for et godt og hyggelig samarbeid i forbindelse med revisjonen.

Med hilsen

Dag Willien Eriksen
Kommunedirektør

Line Grøtsund
saksbehandler

Brevet er godkjent elektronisk.

Vedlegg 2: Uttalelse fra selskapet

Til Vestfold og Telemark Revisjon

HØRINGSSVAR PÅ REVISJONSRAPPORT «SAMUNNSANSVAR DELECTO»

Viser til oversendt revisjonsrapport. Rapporten er behandlet i styret for Delecto Kompetanse AS og styret for Delecto Arbeidsinkludering AS 3.10.2022 der følgende vedtak om høringssvar ble gjort:

Anbefaling fra revisor i høringsutkast:

Delecto bør vurdere å tilpasse de etiske retningslinjene til konsernet, og vurdere om sanksjoner ved brudd skal omtales i de etiske retningslinjene.

Svar: Følgende blir implementert i Delecto Kompetanse AS og Delecto Arbeidsinkludering AS sitt arbeidsreglement.

«Brudd på etiske retningslinjer, prosedyrer, politikker og gjeldende lover og forskrifter, kan medføre sanksjoner eller få konsekvenser for arbeidsforholdet»

Anbefaling høringsutkast vedr. offentlige anskaffelser:

Delecto bør sørge for en dokumentert avklaring av om regelverket for offentlige anskaffelser gjelder for Delecto Kompetanse AS og/eller datterselskapet Delecto Arbeidsinkludering AS. Dersom anskaffelsesreglene gjelder for hele eller deler av virksomheten, bør Delecto treffe tiltak

for å sikre lovpålagte rutiner og lovlig praksis for alle anskaffelser.

Svar:

Delecto har bedt arbeidsgiverorganisasjonen ASVL om avklaring på om konsernet er omfattet av regelverk for offentlige anskaffelser og om det er nødvendig med tiltak. Delecto venter på svar og vil tilpasse nødvendige tiltak i begge selskap basert på avklaring.

Konsernets etiske retningslinjer, prosedyrer, politikker og gjeldende lover og forskrifter, revideres og implementeres i begge selskap, Delecto Kompetanse AS og Delecto Arbeidsinkludering AS, i løpet av høsten 2022.

Kragerø 7.10.2022

Kirsti Solheim (sign.)
Styrets leder

John Håvard Seland (sign.)
Daglig leder

DELECTO KOMPETANSE AS - DELECTO ARBEIDSINKLUDERING AS
Lovisenbergveien 12, 3770 Kragerø
Tlf. 35 98 66 80, E-post: post@delectokragero.no, www.delectokragero.no

På vakt for felleskapets verdier

Rapporten er utarbeidet av
Vestfold og Telemark revisjon IKS

Har du spørsmål til rapporten?

Ta kontakt med oss:

Telefon: 33 07 13 00

E-post: post@vtrevisjon.no

www.vtrevisjon.no

22: 3814 403